

RANDERS KOMMUNES INDKØBSPOLITIK

- BÆREDYGTIGT OG NØJSOMT FORBRUG

Indkøbspolitikken er fundamentet, som skal sikre, kommunens forbrug og indkøb er bæredygtigt ud fra både et miljø- og klimamæssigt, socialt og økonomisk perspektiv – nu og i fremtiden.

Indhold

Forord	2
Bæredygtigt og nøjsomt forbrug	2
Miljø- og klimamæssig ansvarlighed	4
Social ansvarlighed	5
Økonomisk ansvarlighed	6
Fokusområder for indkøb i Randers Kommune	6
Professionel og effektiv indkøbsorganisation og samarbejdspartner.....	7
Innovation og udvikling i tæt samspil med markedet.....	8
E-handel og digitalisering	8
Lokale indkøb	9
Hvem og hvad gælder indkøbspolitikken for?	9

Forord

Vi har i Randers Kommune i vores Vision 2030 en central målsætning om en bæredygtig fremtid med respekt for fællesskabet, naturen, klimaet og ikke mindst kommende generationer. Samtidigt går vi foran og arbejder proaktivt for at bidrage til at nå FN's 17 Verdensmål.

Randers Kommune køber årligt ind for omkring 1,9 mia. kr. Et indkøb i den størrelsesorden forpligter. Med Randers Kommunes Indkøbspolitik ønsker vi som kommune at tage ansvar og bidrage aktivt til den bæredygtige omstilling i samfundet. Det gør vi ved at understøtte et ansvarligt forbrug og sikre, at de indkøb vi foretager, er velovervejede og bæredygtige. Samtidigt skal indkøbspolitikken sikre, at vi bruger skatteborgernes penge fornuftigt, og at vores beslutninger træffes ud fra sunde, økonomiske principper og rettidig omhu, så vi kan frigøre økonomiske gevinster, der kan bruges på vores kerneydelse. Kommunens indkøb skal være bæredygtige ud fra både et miljø- og klimamæssigt, socialt og økonomisk perspektiv – nu og i fremtiden.

Nøgleordene er **bæredygtighed og nøjsomhed**.

Jordens ressourcer er knappe og vi har alle en forpligtelse til at passe rigtig godt på dem. Der er brug for, at hele verdenssamfundet skifter kurs hen mod en bæredygtig adfærd og levevis – og vi har som kommune en bunden opgave med at bidrage til, at dette skifte sker så hurtigt som muligt. I Randers Kommune ønsker vi at gøre dette samtidigt med, at vi holder fast i prioriteringen af det gode købmandskab og får mest muligt for pengene, når vi køber ind.

Vi skal som samfund væk fra brug- og-smid-væk kulturen og tilbage til nogle mere traditionelle dyder. Vi skal strække vores ressourcer, blandt andet ved at minimere madspild og optimere vores energiforbrug. Vi skal passe på vores ting, så de holder længere, og tænke os grundigt om, inden vi køber ind – kort sagt skal vi sikre, at vi ikke forbruger mere, end vi har behov for. Når det giver mening, skal vi reparere og levetidsforlænge produkter, og vi skal have et konstant fokus på at minimere slid og spild.

Det er det, vi her i Randers Kommune kalder **nøjsomhed**.

For at sikre, at politikken omsættes til konkret handling, har Randers Kommune formuleret en strategi for bæredygtige indkøb med en handleplan med konkrete indsatser. Vi vil løbende følge fremdriften i indsatserne.

Bæredygtigt og nøjsomt forbrug

Det grundlæggende princip for Randers Kommunes forbrug og indkøb er **bæredygtighed og nøjsomhed**. Der er behov for grundlæggende at reducere omfanget af det offentlige forbrug og sikre, at forbrug og indkøb sker så bæredygtigt som muligt med respekt for miljø og klima, sociale hensyn og økonomi.

Princippet om bæredygtige og nøjsomme indkøb indebærer således, at Randers Kommune har et stærkt og vedvarende fokus på at:

- **Indkøbe mindre**, eksempelvis ved at levetidsforlænge eksisterende produkter, minimere spild og slid, omlægge arbejds gange og udnytte produkters fulde potentiale
- **Indkøbe genbrugsprodukter**, når det giver mening – både internt via eksempelvis interne byttecentraler og ved køb hos eksterne leverandører
- **Indkøbe bæredygtigt** og med fokus på produkters/ydelsers totalomkostninger og på cirkulær økonomi, hvor vi i indkøbet også forholder os til mulighederne for efterfølgende genbrug og genanvendelse af produkter.

Når der forekommer et reelt indkøbsbehov, skal det altid overvejes, hvordan indkøbet foretages så bæredygtigt som muligt, og der skal i alle kommunens indkøb tages hensyn til både miljø- og klimamæssig ansvarlighed, social ansvarlighed og økonomisk ansvarlighed i hele produktets eller ydelsens levetid. Bæredygtig vækst og udvikling forudsætter, at der er balance mellem disse tre hensyn, da der er en naturlig gensidig afhængighed mellem disse.

De konkrete indsatser og handlinger, som skal sikre ansvarligt og bæredygtigt forbrug og indkøb udfoldes i Randers Kommunes Strategi for bæredygtige indkøb og den tilhørende handleplan.

Vidste du, at

- *Totalomkostninger (TCO) er summen af omkostninger ved anskaffelse og brugen af et produkt/en ydelse i brugsperioden. Beregningen af TCO gør det muligt at vælge det produkt, der samlet set og gennem hele produktets/ydelsens levetid er det billigste (Kilde: Miljøstyrelsen (2022))*
- *Eksempelvis kan det i nogle tilfælde betale sig at købe dyrere produkter i en bedre kvalitet, hvis de løbende omkostninger og udgifter til afskaffelse eller affaldshåndtering efter endt brug, betyder, at den samlede omkostning er mindre.*

Vidste du, at

- *Cirkulær økonomi handler om at holde materialer og produkter i det økonomiske kredsløb med den højeste mulige værdi længst muligt? Med cirkulær økonomi åbnes mulighed for, at de ressourcer, som ellers ville være endt som affald, kan gå et eller flere skridt tilbage i værdikæden og indgå i produktionen igen. Eller de kan indgå som input i et helt nyt kredsløb.*
- *Cirkulær økonomi er altså enten genanvendelse af materialer eller - endnu bedre - affaldsforebyggelse gennem produkter, der fx kan repareres eller opgraderes.*
- *Det handler også om nytænkende forretningsmodeller, hvor forbrugeren kan returnere produktet til reparation eller opgradering. Eller man kan lease produkter i stedet for at sælge dem for at få mest ud af produkterne og deres ressourceforbrug.*

Kilde: Miljøstyrelsen (2022)

Vidste du, at

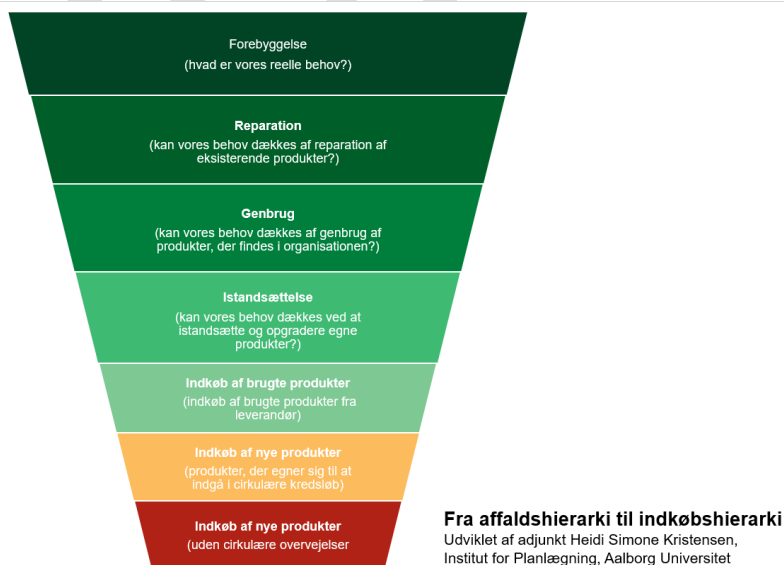
- *Randers Kommune i 2021 etablerede Møbelcirklen? Møbelcirklen er et cirkulærøkonomisk initiativ, som primært har til formål at cirkulere og upcycle brugte møbler fra kommunens arbejdspladser.*
- *Møbelcirklen skaber samtidigt beskæftigelse til borgere, der har svært ved at få foden indenfor på arbejdsmarkedet, og som passer godt i et job på færre timer eller med afgrænsede arbejdsopgaver.*

Miljø- og klimamæssig ansvarlighed

Randers Kommune tager et miljø- og klimamæssigt ansvar på indkøbsområdet ved et vedvarende fokus på at understøtte en bæredygtig forbrugsadfærd og bæredygtige forbrugsmønstre i hele organisationen.

Det skal sikres, at medarbejderne har de nødvendige forudsætninger for og værktøjer til at understøtte et bæredygtigt forbrug – så det bliver nemmere for den enkelte at træffe det mest klima- og miljøvenlige valg, når der opstår et indkøbsbehov. Både når det drejer sig om eksempelvis at reparere et eksisterende produkt eller indkøbe brugt, men også når man skal indkøbe nyt og har brug for hjælp til, hvordan indkøbet foretages så klima- og miljøvenligt som muligt inden for de økonomiske rammer, som er gældende.

Når et indkøbsbehov opstår, skal den enkelte enhed eller den disponerende medarbejder som det første forholde sig til indkøbshierarkiet nedenfor.

Randers Kommune ønsker at være på forkant med udviklingen på området og deltager aktivt i at skubbe til den grønne omstilling og motivere leverandører og markedet til at

udvikle mindre miljøbelastende produkter, serviceydelser og teknologier. Derfor vil kommunen også fremme fokus på cirkulær økonomi i indkøb, hvor genbrug, genanvendelse og ressourceeffektivitet i højere grad indtænkes i indkøbsprocessen.

Vidste du, at

- *Randers Kommunes i sin Klimaplan 2050 har fastlagt delmål om, at 75 % af alle varekøb i 2030 skal være enten økologiske, miljømærkede eller genbrugsprodukter?*

Vidste du, at

- *Genanvendelse foregår ved, at et produkt først nedbrydes eller findeles, hvorefter der indvindes stoffer eller materialer fra de nedbrudte produkter? De indvundne materialer kan derefter enten bruges ved fremstilling af samme type produkter som de oprindelige, eller til helt andre produkter.*
- *I modsætning til genbrug, hvor produktet ikke nedbrydes først, handler genanvendelse om at indvinde ressourcerne i affaldet.*
- *Eksempler på genanvendelse er blandt andet*
  - *Smeltning af glasflasker og flaskeskår til produktion af nye flasker eller andre glasprodukter*
  - *Sortering af plast i forskellige typer og omsmelting til nye produkter.*

Kilde: Miljøstyrelsen

Social ansvarlighed

Randers Kommune ønsker et rummeligt arbejdsmarked med lige muligheder for alle og med rimelige løn- og arbejdsvilkår. Kommunen har derfor fokus på at samarbejde med virksomheder, som tager et særligt socialt og samfundsmæssigt ansvar og som tager et særligt ansvar for at inkludere udsatte borgere i medarbejderstaben.

Der stilles ved alle konkurrenceudsættelser krav om, at leverandører (inklusiv underleverandører) overholder **internationale konventioner** tiltrådt af Danmark, herunder ILO-konventionerne og **grundlæggende menneskerettigheder** (FN's Menneskerettighedserklæring og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention).

Der anvendes **arbejdsklausuler** i alle kommunens kontrakter, som skal sikre, at de ansatte, som er beskæftiget med henblik på udførelse af den konkrete opgave, har vilkår, som ikke er mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art inden for det pågældende fag eller industri på den egn, hvor arbejdet skal udføres.

Der anvendes ligeledes **sociale klausuler** i alle kommunens kontrakter, hvor det er muligt og hensigtsmæssigt, og hvor der er hjemmel til det i lovgivningen. Sociale klausuler skal understøtte, at kommunens leverandører tager særlige sociale eller beskæftigelsesrelaterede hensyn – eksempelvis ved at ansætte en vis andel af medarbejdere på særlige vilkår eller fra særlige grupper.

Som alternativ til sociale klausuler - specifikt vedrørende uddannelses- og praktikpladser - kan der arbejdes med partnerskabsaftaler med arbejdsmarkedets

parter. Der stilles desuden i alle relevante kontrakter krav om, at leverandøren anvender personer under oplæring.

Kommunen understøtter **socialøkonomiske virksomheder** ved at være samarbejdspartner og kunde, hvor det giver mening og kan lade sig gøre.

Kommunen tilsluttede sig i 2019 "Charter for skattelyfri kommune". Med charteret ønsker kommunen at sende et stærkt signal til markedet og forpligte sig til at arbejde for at tilvælge leverandører, som udviser en **ansvarlig skatteadfærd**.

Vidste du, at

- *Socialøkonomiske virksomheder har til formål at fremme særlige sociale og samfundsgavnligt formål? Det gør de eksempelvis ved at bidrage til at inkludere mennesker fra udsatte grupper på arbejdsmarkedet eller ved at udvikle svar på miljø- eller sundhedsmæssige udfordringer i samfundet.*

Økonomisk ansvarlighed

Randers Kommune har en grundlæggende forpligtelse til at forvalte skatteborgerenes penge ansvarligt. Med et centralt fokus på at **indkøbe mindre, indkøbe genbrugsprodukter og indkøbe bæredygtigt** ud fra en samlet totaløkonomisk betragtning kan der frigøres ressourcer til kommunens kerneydelser og skabes råderum til at fremme miljø- og klimamæssige og sociale hensyn.

Randers Kommune har samtidig forpligtet sig til at efterleve FN's verdensmål, herunder også målet om anstændige jobs og økonomisk vækst. Økonomisk bæredygtighed og omkostningseffektivitet er en grundlæggende forudsætning, som skal sikre, at det er attraktivt og rentabelt for en virksomhed at innovere og udvikle mere bæredygtige produkter og ydelser. Kommunen skal som storkunde bidrage til, at markedet og leverandørerne får de rette forudsætninger for at kunne tilbyde de produkter og ydelser, som efterspørges af kommunen for at sikre den grønne omstilling af kommunens indkøb.

Fokusområder for indkøb i Randers Kommune

For at understøtte grundprincippet om bæredygtigt og nøjsomt forbrug og indkøb er formuleret i alt fire fokusområder for indkøb i Randers Kommune:

- Professionel og effektiv indkøber og samarbejdspartner
- Innovation og udvikling i tæt samspil med markedet
- E-handel og digitalisering
- Lokale indkøb

Professionel og effektiv indkøbsorganisation og samarbejdspartner

Randers Kommune ønsker at være en professionel og effektiv indkøbsorganisation, som har fokus på tværgående samarbejde og koordinering af forvaltningers og aftaleenheders indkøb. Hvor det er hensigtsmæssigt, indgår kommunen fælles indkøbsaftaler – både obligatoriske og frivillige – som gælder på tværs af hele kommunen. Relevante brugere, fagpersoner og øvrige samarbejdspartnere inddrages i udbudsprocesser, så det sikres, at alle indkøb og indgåede indkøbsaftaler er attraktive og dækker de faktiske behov.

Vidste du, at

- *Randers Kommune modtager over 200.000 fakturaer om året*
- *Randers Kommune har ca. 75 e-kataloger i indkøbssystemet*
- *Randers Kommune har ca. 220 aktive indkøbsaftaler på varer og tjenesteydelser*

Randers Kommune deler en lang række indkøbsbehov med andre kommuner og offentlige myndigheder. I fællesskab opnås stordriftsfordele og billigere indkøbsaftaler af høj kvalitet med lavere ressourceforbrug for Randers Kommune. Samtidigt kan kommunen i samarbejde med andre kommuner i højere grad påvirke markedet i en grønnere og mere bæredygtig retning og gøre det lettere at købe miljørigtigt og samfundsansvarligt ind. Derfor anvender kommunen fælles indkøbsaftaler indgået af Statens og Kommunernes Indkøbsservice (SKI), KomUdbud og øvrige indkøbsfællesskaber, når det er relevant.

Vidste du, at

- *Randers Kommune er medlem af KomUdbud, som er et indkøbsfællesskab bestående af 15 jyske og fynske kommuner, der samarbejder om at gennemføre udbud på vegne af medlemskommunerne*

En professionel og effektiv indkøbsorganisation forudsætter, at kommunens aftaleenheder køber ind på kommunens fælles, obligatoriske indkøbsaftaler og i det udbudte sortiment i aftalerne.

Kommunen arbejder løbende for at være en innovativ og attraktiv samarbejdspartner for erhvervslivet. Derfor er markedsdialog en vigtig brik i forbindelse med indkøb og udbudsprocesser. Markedsdialog giver ny viden, åbner op for udvikling og bidrager til at skabe de bedste vilkår for effektiv konkurrence og for udvikling og understøttelse af bæredygtige virksomheder og produkter/ydelser. Samtidigt ønsker kommunen at minimere leverandørers transaktionsomkostninger forbundet med indkøb ved at have fokus på gennemsigtige udbudsprocesser, dialog og videndeling samt præcise udbudsmaterialer. Samtidigt forventes det også, at kommunens leverandører indgår i

et konstruktivt samarbejde, er loyale over for de indgåede aftaler og overholder de krav, kommunen stiller.

Derudover indgår kommunen i samarbejde med en lang række relevante interessenter, herunder brancheforeninger, private leverandører, Foreningen for offentlige indkøbere (IKA) og Forum for bæredygtige indkøb.

Innovation og udvikling i tæt samspil med markedet

Bæredygtige indkøb forudsætter løbende udvikling af bæredygtige løsninger. Randers Kommune ønsker at bidrage til øget innovation og udvikling af nye og mere bæredygtige produkter og ydelser, som kan være med til at løse konkrete udfordringer - eksempelvis mere klimavenlige produkter eller nye løsninger, som kan frigive ressourcer til borgernære opgaver.

Dette vil kommunen gøre ved i højere grad at efterspørge og indkøbe nye, innovative og bæredygtige løsninger og ved at samarbejde med markedet og andre relevante aktører om udvikling og innovation.

I de traditionelle udbudsprocesser skal udbudslovens muligheder for fleksibilitet og agilitet indtænkes, så det så vidt muligt forsøges at tage højde for den teknologiske og bæredygtige udvikling i en kontrakts løbetid, og så kommunen dermed løbende får gavn af nye og mere bæredygtige løsninger.

Samtidigt er kommunen åben over for mulighederne ved mere fleksible indkøbsformer, eksempelvis innovationspartnerskaber (OPP-projekter) og offentlig-private innovationspartnerskaber (OPI-projekter) på områder, hvor det giver mening.

Vidste du, at

- *OPP-projekter er en form for offentlig-privat samarbejde, der bl.a. er kendetegnet ved, at etablering, drift og vedligeholdelse sammentænkes i udbuddet af en offentlig investering, som regel i form af et bygge- og anlægsprojekt.*
- *OPI-projekter er en samarbejdsform, hvor offentlige institutioner og private virksomheder går sammen som udviklingspartnere og udvikler nye innovative løsninger.*

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (2022)

E-handel og digitalisering

Randers Kommune er en af landets bedste kommuner til at købe ind digitalt gennem kommunens indkøbssystem – og den position skal fastholdes. Det stiller krav til både kommunens leverandører og indkøbere.

Kommunen anvender e-handel og digitalisering til at optimere og effektivisere indkøbsprocesserne og dermed frigøre ressourcer til kerneopgaven, og der arbejdes løbende med at øge digitaliseringsgraden.

Kommunens indkøbssystem skal benyttes til alle de indkøb, hvor det er muligt. Det forudsætter, at systemunderstøttelsen er brugervenlig og intuitiv, så brugerne oplever indkøbsprocessen som enkel og tidsbesparende, og at brugerne kan få dækket sit indkøbsbehov med de produkter/ydelser, som er tilgængelige i systemet.

Øget brug af e-handel og digitalisering gør det desuden lettere at følge op på indkøbsområdet. Kommunen anvender indkøbsdata og ledelsesinformation på indkøbsområdet aktivt til at følge op på mål og gevinster og til at udpege nye indsatsområder.

Vidste du, at

- *E-handel understøtter en tidsbesparende og digital indkøbsproces, overblik over aftaler og tilgængelige varekataloger, korrekt fakturering og en høj anvendelsesgrad af aftalerne.*

Lokale indkøb

Lokale indkøb kan bidrage til at mindske klimaudledningen fra transport og skabe vækst, innovation og arbejdspladser i Randers Kommune.

Derfor ønsker kommunen at placere flest mulige indkøb lokalt, men på konkurrencedygtige vilkår og inden for de rammer som udbudslovgivningen definerer. I den forbindelse har kommunen fokus på at vejlede lokale virksomheder i, hvordan de styrker deres konkurrencekraft og muligheder for at blive leverandør til Randers Kommune og understøtte lokale virksomheder og iværksættere i udviklingen af nye og bæredygtige produkter og ydelser.

Vidste du, at

- *Leverandører og andre interesserede samarbejdspartnere har en let, overskuelig og digital adgang til kommunen via [Randers Kommunes erhvervsportal](#)*

Hvem og hvad gælder indkøbspolitikken for?

Indkøbspolitikken gælder for alle Randers Kommune aftaleenheder inklusiv selvejende institutioner, som har indgået en driftsoverenskomst med kommunen.

Kommunens konkrete indkøb sker decentralt. Det er derfor de enkelte forvaltninger og aftaleenheder, der er ansvarlige for, at indkøb sker i overensstemmelse med indkøbspolitikken.

Indkøbspolitikken omfatter alle former for indkøb af varer, tjenesteydelser (herunder driftsopgaver) og bygge- og anlægsopgaver - det vil sige alle indkøb, som udløser en faktura. Politikken omfatter også indkøb i form af leje- og leasingaftaler.

Kommunens indkøb kan foretages på flere forskellige måder:

- **Via en indkøbsaftale, som kommunen allerede har indgået**
- **Ved direkte indkøb** (indkøb, hvor der ikke er udbudspligt eller formkrav forbundet med indkøbet)
- **Gennem konkurrenceudsættelse** (tilbudsindhentning, licitation og EU-udbud).

Til indkøbspolitikken knytter sig et sæt internt rettede retningslinjer med mere specifikke principper og regler, som kommunens indkøb altid skal følge.